

ÓRIÁS KORAI DENEVÉR (*NYCTALUS LASIOPTERUS*) VALÓSZÍNŰSÍTHETŐ ELŐFORDULÁSA A DÉL-NYÍRSÉGBEN. Debrecentől DK-re, kb. 12 km távolságban található Bánk település. A vidékre jellemző egykori idős nyírségi gyöngyvirágos tölgyesek (*Convallario-Quercetum roboris*) állományai mára zömmel kisebb foltokra bomlottak, s közeikben agrárterületek és egyéb fafajok többnyire különböző terjedelmű és korú ültetett mozaikjai találhatók. A szóban forgó helyszínt egy hajdani homokbánya rézsűjében, valószínűleg magról kelt, 20x70 m kiterjedésű 50-60 éves korú akácállomány, a tágabb környezetet pedig akác, „papírmár” állományok és benne itt-ott hamvas fű csoportok képezik. Cs. Sz. a fentebb leírt öreg akácosban végzett favágást 2011. október 29. délelőttjén. A csúcsháradt, már csupán néhány oldalágat viselő törzsek egyikének kidőlésekor, a benne 8 m magasságban képződött, 9-10 cm széles nyílású részből – amely egy utólag megmért 18 cm széles és 40 cm mély odú kijáratát képezte – a földrezuhanás pillanatában „egy óriási, élénkvérös szörzetű és fekete szárnyú denevér röppent ki és szállt tova”. A megfigyelő, kérdéseinkre többször is elmondta, s kezeivel megmutatta az általa becsült „majd fél méteres” szárnyterpeszt. Tette mindezt abszolút laikusként, ugyanakkor jó szemmértékkel megáldott mérnökként. Az odú alján vastag rétegben állt a guanó, s számos „ovális alakú, vöröses színű, 1x0,5 cm-es élősködő” mászott elő. Az adatok egybevetéséből joggal gondolhatunk a fokozottan védett óriás koraidenevér példányára, amely „néhány, ám legutóbb 20 évvel ezelőtti síkvidéki előfordulása” után újra felbukkant. A „feltehetően vonuló faj telelőhelyeit nem ismerjük”. (Gombkötő-Estók: 2007. Magyarország emlőseinek atlasza: 91-92.) Más irodalmi források (pl. Schober-Grimmberger 1987. Die Fledermäuse Europas: 141-142.) szerint földrészünkön „összel délre húzódik, s odúban telel”). A magunk részéről hozzátesszük, hogy a jelen előfordulás időpontjában éjszakánként már napról napra -4, -5°C közüli hőmérséklet uralkodott, így szerencsétlen denevérünk az események során telelésében lett megzavarva: időpont, helyszín, odú állapota, élősködők nagy száma mind erre utalnak. Annyi tanulság azonban levonható, hogy hasonló emberi tevékenység során az odvas, nagyobb repedéseket mutató fák törzsét – ha mindenképpen (?) kivágásuk mellett döntünk – előtte kiadósan megkopogtatjuk, s gyanújelek (denevérek cincogó hangja, kiröppenésük, ürülékhalom a nyílás alatt a talajon) észlelése esetén szakembert értesítünk, avagy megkegyelmezzünk (legalább a következő tavaszig) az érintett fának. Talán még kártérítésre is számíthatunk...

Endes Mihály, Löki Viktor

ADATOK A MEZEI POCOK (*MICROTUS ARVALIS*) ÉLETMÓDJÁHOZ A HORTOBÁGYON. Nagy-kaproszon (Görbeháza) a löszhátakon kialakult agrárterületen és jóval kevésbé a szolonyec pusztagyepeken a faj gyakori, egyes években igen gyakorinak számít, míg tartósan elöltött részeken, mint ez 2010-ben megtörtént, teljesen eltűnhet. Élőhelyének túlnyomó része a lucernaföldekre esik, ahol az évi 2-3 kaszálást követő termés gyakorlatilag az év minden szakában biztosítja a táplálékbazist. A populáció megerősödése csak 2011 őszére következett be, amely elérte az igen gyakori fokozatot. Egy kiválasztott, kb. 2 hektáros lucernaföldön 2011. november 6-án az aknák nyílásait számítva az összállomány – ha az észleléskor megállapított, m²-ként 6-7-8 nyílást statisztikailag értékelünk („felszoroznánk”), úgy az akár 100000 vagy több példányt jelentene. A tüzetes vizsgálat során azonban kiderült: dacára a minden észlelhető szempontból teljesen homogénnek mutató mintaterületen a mezei pocok göcos, szigetszerű elterjedést mutat, azaz például egy négyzetméteren található akna-csoportok egymástól 3-5-10 m-re fordulnak elő, s a közöttük lévő területrészekben egyetlenegy sem. Megválaszolatlan kérdés, vajon ezek a csoportok az átlagos populációnál szorosabb rokonsági kapcsolatban (afféle „klánok”) álló